

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ
ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

Електронне видання

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З КРИМІНАЛІСТИКИ

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів IV курсу денних факультетів

Харків
2013

Тематика курсових робіт з криміналістики (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) / уклад.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я.Мудрого”, 2013. – 47 с.

Рецензенти:

У к л а д а ч і : Шепітько В. Ю.,
Коновалова В. О.,
Журавель В. А.,
Борисенко І. В.,
Булукуков О. Ю.,
Веліканов С. В.,
Капустіна М. В.,
Ковтуненко Л. П.,
Марушев А. Д.,
Мишков Я. Є.,
Чорний Г. О.

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 1 від 15.01.2013 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Професійна підготовка юристів забезпечується не тільки вивченням передбаченого навчальним планом комплексу правових дисциплін, але й написанням курсових робіт та наукових доповідей.

Написання курсової роботи з криміналістики сприяє більш поглибленому вивченню питань, які досліджуються, ознайомленню з судово-слідчою практикою, повторенню деяких питань із загального курсу криміналістики, кращій підготовці до іспиту з цього предмету.

За своїм змістом курсова робота – це самостійне творче освітлення питань теми, яке ґрунтується на використанні найновішого чинного законодавства, спеціальної криміналістичної літератури, слідчої та судової практики.

Загальною вимогою є глибоке засвоєння та правильне використання студентом загальних положень криміналістики у слідчій практиці. Студент може за своїм розсудом обрати ту чи іншу тему курсової роботи, яка становить для нього більший науковий інтерес. Обираючи тему курсової роботи, студент повинен ознайомитися з рекомендованою літературою, яка опублікована в юридичних виданнях, судово-слідчою практикою, а також узгодити з викладачем кафедри коло питань, що потребують висвітлення.

При написанні курсової роботи необхідно брати до уваги відповідні положення, закріплені в Конституції України, Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, а також керуватися Програмою навчальної дисципліни з курсу «Криміналістика». Крім рекомендованої літератури студент може використовувати і інші наукові видання за узгодженням з керівником. Висвітлення питань теми бажано ілюструвати прикладами з судово-слідчої практики.

У випадку утруднень при написанні курсової роботи слід одержати консультацію на кафедрі. Науковим консультантом є викладач кафедри криміналістики, який надає студенту кваліфіковану навчальну та науково-методичну допомогу при підготов-

ці до написання курсової роботи, а надалі - при її захисті.

Тема курсової роботи складається з одного-трьох завдань (в залежності від обраної теми): у першому завданні студент повинен реферативно освітити теоретичні завдання теми, а в інших - виконати практичні завдання, які пов'язані з критичним аналізом запропонованих фабул або правильним складанням постанов і протоколів слідчих (розшукових) дій. При оформленні роботи необхідно додержуватись таких вимог: 1. Курсова робота повинна бути виконана акуратно і грамотно, підписана автором і датована терміном виконання. 2. На верхній частині титульного аркуша роботи посередині вказується: «Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України», «Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» , «Кафедра криміналістики», назва теми. Далі нижче у правому нижньому кутку: «Роботу виконав(ла)»: прізвище та ініціали автора курсової роботи із зазначенням курсу та номера академічної групи. «Науковий керівник»: наукове звання, ступінь та прізвища і ініціали викладача, який перевіряв роботу. Посередині: місце та рік написання роботи. 3. Курсова робота повинна містити план, який оформлюється після титульного аркуша. У тексті слід чітко виділяти всі питання плану. У всіх випадках використання літератури, а також матеріалів судово-слідчої практики обов'язковим є посилання на відповідні літературні джерела. При цьому у роботі повинні дістати відображення лише фактично використані студентом джерела. Посилання на використані літературні джерела рекомендується оформлювати у відповідності з вимогами бібліографічному опису друкованих творів.

Наприкінці роботи наводиться список використаної літератури, нормативного матеріалу та судово-слідчої практики.

Студент повинен попередньо ознайомитися з зауваженнями рецензента і з їх урахуванням ретельно підготуватися до захисту курсової роботи.

Захист курсових робіт відбувається у комісії, яка визначається кафедрою у відповідності з встановленим графіком. Під час захисту студент робить повідомлення за змістом роботи, яка була їм виконана, після чого йому можуть бути запропоновані питання, відповіді на які впливають на остаточну оцінку.

Література до всіх тем

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
3. Баев О.Я. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него / О.Я. Баев. – М.: Издательство «Экзамен», 2008. – 639 с.
4. Белкин Р.С. Курс криминалистики. В 3-х т. / Р.С. Белкин. – М.: Юристь, 1997.
5. Гавло В.К. Теоретические проблемы и практика применения методики расследования отдельных видов преступлений / В.К. Гавло. – Томск: Изд-во Том. ун-та, 1985. – 333 с.
6. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія / В. А. Журавель. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2012. – 304 с.
7. Керівництво з розслідування злочинів: науково – практичний посібник / Кол. авторів: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; За ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: «Одіссей», 2009. – 960 с.
8. Коновалова В.Е., Шепітько В.Ю. Криминалистическая тактика: теории и тенденции. Учеб.пособ. – Х.: Гриф, 1997. – 256 с.
9. Криміналістика: Підручник / [Шепітько В.Ю., Коновалова В.О., Журавель В.А. та ін.]; за ред. проф. В.Ю. Шепітька. – [4-е вид.]. – Х.: Право, 2008. – 464 с.
10. Криміналістика: Ситуаційні моделі та завдання / [Баев О.Я., Шепітько В.Ю., Коновалова В.О. та ін.]; За ред. проф. Баєва О.Я., В.Ю.Шепітька. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2012. – 264 с.
11. Криминалистика: учебник / [Порубов Н.И., Грамович Г.И., Порубов А.Н. и др.]; под общ. ред. Н.И. Порубова, Г.В. Федорова. - Минск: Выш. шк., 2011. – 639 с. : ил.
12. Криминалистика: Учебник / Отв. ред. Н.П. Ябло-

ков. - [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Юристъ, 2007. - 781 с.

13. Настільна книга слідчого: Наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / Панов М.І., Шепітько В.Ю., Коновалова В.О. та ін. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2011. – 736 с.

14. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: Монографія // Одеська національна юридична академія / В. В. Тищенко. – О.: Фенікс, 2007. – 260 с.

15. Чебуренков А. А. Основы теории расследования / А. А. Чебуренков. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 176 с.

16. Эксархопуло А. А. Криминалистика: Учебник / А. А. Эксархопуло. – СПб.: Издательство «Лема», 2009. – 904 с.

17. Шепітько В. Ю. Теоретические проблемы систематизации тактических приемов в криминалистике / В. Ю. Шепітько. – Харьков: РИП "Оригинал", 1995. – 200 с.

18. Шепітько В. Ю. Теория криминалистической тактики: Монография. – Х.: Гриф, 2002. – 349 с.

Тема № 1. ВИКОРИСТАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

ЗАВДАННЯ №1.

*На підставі вивчення криміналістичної літератури ви-
класти письмово основні положення теми*

1. Поняття і значення науково-технічних засобів у криміналістиці.

2. Класифікація науково-технічних засобів.

3. Використання науково-технічних засобів при:
а) огляді місця події; б) допиті; в) слідчому експерименті г) до-
слідженні окремих об'єктів (документів, мікрослідів).

4. Технічна оснащеність слідчого апарата.

5. Оцінка слідчим і судом фактів використання техніч-
них засобів потерпілим, свідком та іншою особою з метою фік-
сації ними події злочину.

ЗАВДАННЯ № II

1. *Відповідно до наведеної фабули визначити види науково-технічних засобів, які необхідно використати для виявлення і фіксації слідів крові.*

2. *Вкажіть методи використання зазначених науково-технічних засобів.*

3. *Дайте пропозиції щодо тактики допиту підозрюваного, при наявності результатів використання технічних засобів і виявленню слідів крові.*

Фабула

20 жовтня 2012 року біля с. Маркєєво, Чаплінського району Херсонської області в ставку було виявлено труп Кольченко В.П. з рубленими ранами шиї та голови.

У процесі розслідування було встановлено, що Кольченко В.П. мав ворожі стосунки з раніше засудженим Гамарніком Василем, якого напередодні побив зі своїм другом. У Гамарника були серйозні підстави звести рахунки з Кольченко. У вчиненні вбивства підозрювався і його брат Олександр, який мав віз, що міг бути використаний для перевезення трупа Кольченко до ставка. У зв'язку з тим, що крім мотиву вбивства доказів причетності братів Гамарників до смерті Кольченко у слідства не було, слідчий висунув припущення про наявність на возі слідів крові. Звертало на себе увагу й те, що віз був добре вичищений. Віз вилучили, розібрали і зробили огляд з використанням науково-технічних засобів. У ході огляду на нижніх частинах поперечного бруса і кріпленнях задніх коліс були виявлені сліди схожі на кров.

Під час обшуку в будинку братів Гамарників виявлено і вилучено одяг, що був на них у день вбивства Кольченко. Крім цього слідчий вилучив сокиру, яка була в господарстві, що могла бути знаряддям вчинення вбивства. Вилучений одяг був свіжовипраний, а сокира чисто вичищена. Припускаючи, що і на одязі й на сокирі можуть бути виявлені частки крові, слідчий оглянув одяг і сокиру з використанням науково-технічних засобів. Огляд дав позитивний результат, і на одязі і на сокирі були виявлені плями бурого кольору.

У ході допиту Гамарник був ознайомлений з результатами проведених оглядів. Правильно обрана тактика допиту сприяла визнанню Гамарником Василем і його братом Олександром своєї вини у вбивстві Кольченко. Брати дали правдиві показання і вказали на місце вчинення вбивства, де слідчим були виявлені сліди крові та волосся вбитого.

Література:

1. Бирюков В. В. Научные и практические основы использования компьютерных технологий для фиксации криминалистически значимой информации: монография. / В. В. Бирюков. – Луганск: РИО ЛАВД, 2002. – 363 с.

2. Використання оперативно-технічних засобів у протидії злочинам, що вчиняються у сфері нових інформаційних технологій: монографія. / І. Ф. Хараберюш, В. Я. Мацюк, В. А. Некрасов, О. І. Хараберюш. – К.: КНТ, 2007. – 196 с.

3. Вестон К. Цифровая зеркальная камера. Искусство съемки и работа с изображениями./ К. Вестон. – М.: Арт-Родник, 2006. – 192 с.

4. Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике / В. И. Гончаренко. – Киев : Вища школа, 1984. – 149 с.

5. Коваленко В.В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: монографія. / В. В. Коваленко. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. – 208 с.

6. Майлис Н.П. Руководство по трасологической экспертизе / Н.П. Майлис. – М.: Щит-М. 2011, – 344 с.

7. Осмотр места происшествия: Справочник следователя / Быховский И. Е., Викторова Е. Н., Горинюв Ю. А., Гриневич Г. Я., и др.; общ. ред.: Леви А. А. - 2-е изд., испр. и доп. – М.: Юрид. лит., 1982. – 272 с.

8. Постика И. В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика: монография / И. В. Постика. – Одесса: Юрид. лит., 2002. – 296 с.

9. Універсальний криміналістичний комплект слідчого: Практ. посібник з використання науково-технічних засобів /

Шепітько В. Ю., Борисенко І. В., Булулуков О. Ю., та ін. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2004. – 20 с.

10. Шепітько В. Ю. Довідник слідчого / В. Ю. Шепітько. – К.: Ін Юре, 2008. – 205 с.

11. Шепітько В. Ю. Криміналістичні проблеми збирання доказів технічними засобами у кримінальному процесі// Вибрані твори / В.Ю. Шепітько. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 72–79.

Тема № 2. ОГЛЯД

ЗАВДАННЯ №1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття і види огляду.
2. Учасники огляду, їх права та обов'язки. Сутність, завдання та роль участі спеціаліста при огляді.
3. Слідчі ситуації та система тактичних прийомів огляду.
4. Розпізнання інсценування. Значення негативних обставин при огляді.
5. Порядок фіксації та вилучення слідів - речових доказів при огляді.
6. Види криміналістичної техніки, що застосовується при проведенні огляду.
7. Способи фіксації результатів огляду.

ЗАВДАННЯ №2

Критично проаналізувати зміст протоколу огляду місця місцевості та письмово відповісти на запитання:

1. Чи правильно описано місце огляду ?
2. Які помилки, які зробив слідчий та прокурор при огляді. Складіть протокол огляду місця події.

Протокол

м. Харків

27 грудня 2012 р.

Прокурор Ленінської районної прокуратури міста Харкова Харківської області юрист 1-го класу Іванов А. У. керуючись ст.ст. 104, 105-107, 237, 238 КПК України здійснив у присутності понять:

1. Галушко Степана Гавриловича, що мешкає за адресою - Харківська область, м. Харків, вул. Єлізарова д.12. кім 36.

2. Коляди Марії Іванівни, що мешкає за адресою - Харківська область, м. Харків, вул. Паркова д.27 кім 1;

за участю начальника кримінальної міліції Ленінського району м. Харкова Сферанського Ж. П., спеціаліста – співробітника експертно-криміналістичного відділу УМВСУ в Харківській області Житкова Г. П., спеціаліста - судового медика Бухалкіна К.С., оглянув ділянку місцевості - лісового масиву, розташованого біля вул. Паркова м. Харкова Ленінського району і трупа невідомої людини, про що у відповідності зі ст. 237 КПК України склав протокол.

Перед початком огляду понятим роз'яснені їх право бути присутнім при провадженні слідчої дії та засвідчувати своїми підписами відповідність записів у протоколі виконаним діям.

Спеціалістам роз'яснені їх права та обов'язки у відповідності зі ст. 71, 72 КПК України.

Огляд проводився в умовах похмурої погоди при природному висвітленні, температура повітря +2,5°C. Огляд розпочато об 11.30, закінчено – 14.30

Оглядом встановлено:

Місцем огляду є лісовий масив, розташований у південній околиці Ленінського району м. Харкова. З північної сторони лісовий масив підходить до вул. Паркової, яка починається від залізничної колії, а наприкінці з'єднується з перпендикулярно розташованим до неї Київським шосе. Будинки по вул. Парковій розташовані тільки по одній стороні та їх нумерація йде один за одним, починаючи з 1-го по 27-ий номер.

У даному лісовому масиві на відстані 145 метрів від вул.

Паркова й у 700 м від Київського шосе лежить труп чоловічої статі. У 17 м до півночі від голови трупа, приблизно паралельно вул. Парковій проходить просіка з високовольтною лінією електропередач, найближчими опорами цієї лінії є № 56 і 57. Ліс на даній ділянці змішаний, густо поріс чагарником, захарашений різним сміттям.

Труп знаходиться на невеликій галявині, довжина якої 5 м, ширина 6 м. Труп лежить на спині головою на північний схід, ногами на південний захід, голова відкинута. Ліва рука витягнута уздовж тулуба, права зігнута в ліктьовому суглобі, кисть її знаходиться на лівому стегні.

Трупне задубіння виражене в звичайно досліджуваних групах м'язів. Трупні плями блідо-фіолетові, розташовуються на задній поверхні тіла, при натисненні не бліднуть і не змінюють свого первісного фарбування. Обличчя рясно забруднено кров'ю. В області лівої щоки велика зяюча рана, що починається від рівня підборіддя і доходить до мочки вушної раковини. Нижче цієї рани і паралельно їй розташовується рана такого ж характеру, що починається в області підборіддя ліворуч і переходить на бічну поверхню шиї. Краї обох ран рівні, кінці гострі. У трупа обстрижені нігті і вилучений піднігтьовий уміст. Зрізи з нігтів і піднігтьовий зміст із кожного пальця лівої і правої руки поміщені в 10 окремих конвертів, що заклеєні та супроводжені відповідним написом, а також підписані слідчим й понятими.

На трупі є: піджак коричневого кольору у клітку, правий рукав якого забруднений у кров; жовта футболка; штани в коричневу смужку; труси чорні. У лівій внутрішній кишені піджака виявлений пропуск на ім'я Вейнова С. Д. номер 348709 ЗАТ «Укрватормет».

На відстані 2 м від голови трупа до північного сходу лежать два недопалки сигарет з фільтром довжиною 1.5 і 2 см. Кожний із недопалків поміщений в окрему скляну пробірку. Пробірки обгорнені в білий папір, опечатані, позначені відповідним написом, завірені підписом слідчого і понятих. На північ від трупа на відстані 4 м від його голови виявлена порожня пляшка з-під вина з наклейкою «Чорний полковник». Після об-

робки поверхні пляшки за допомогою магнітної щітки порошком «Гопаз» виявлений чіткий слід пальця руки. Слід розташований на середній частині пляшки на 32 мм вище наклейки «Чорний полковник», на рівні одного з двох вертикально минаючих симетричних один одному швів. Довжина сліду 17 мм, ширина - 12 мм. Тип папілярного візерунка - завитковий. Слід перенесений на прозору дактилоскопічну плівку, що прошита і має відповідну бирку.

При огляді місця події здійснювалась фотозйомка цифровим фотоапаратом «CANON». Проводилась: орієнтовна фотозйомка трупа, оглядова фотозйомка трупа з 4 позицій, детальна фотозйомка ран на обличчі та шиї, пляшки. З місця події вилучено: Перепустка на ім'я Вейнова С. Д. Два недокурки сигарет. Порожня пляшка з-під вина. Нігті та піднігтьовий зміст. Піджак і штани.

Протокол прочитаний уголос слідчим у присутності осіб, які приймали участь у проведенні огляду..

Зауваження на дії слідчого і правильність складання протоколу не надійшли.

Поняті: 1. підпис	2.	підпис
Судово-медичний експерт		підпис
Слідчий:		підпис

Література:

1. Алексейчук В.І. Огляд місця події: тактика і психологія / В.І. Алексейчук. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2011. – 197 с.
2. Колмаков В.П. Следственный осмотр / В.П. Колмаков. – М.: Юрид. лит., 1969. – 145с.
3. Коновалова В.О. Огляд місця події. Вибрані твори / В.О. Коновалова. – Харків: Апостіль, 2012. – С. 198-203. – 527с.
4. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: Науково - практ. посібник / За ред. Н.І. Клименко. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 216 с.
5. Осмотр места происшествия: Практическое пособие / Под ред. В.М. Логвин. – М.: Юрлитинформ, 2013. – 376 с.

6. Осмотр места происшествия: Справочник следователя / Быховский И. Е., Викторова Е.Н., Горинев Ю.А., Гриневич Г.Я., и др.; общ. ред.: Леви А.А.. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Юрид. лит., 1982.– 357с.

7. Слідчий огляд: сутність, види, тактика проведення огляду місця події і тактика використання техніко-криміналістичних засобів та спеціальних знань / Комаха В. О., Каплан Г. А., Бадов О.В. та ін. ; за ред. В. О. Комаха. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2004. – 396 с.

8. Шепітько В.Ю. Криміналістика: Курс лекцій / В.Ю. Шепітько. – Харьков: «Одиссей», 2003.

9. Шепітько В.Ю. Негативные обстоятельства в расследовании преступлений: логико-психологический подход // Вибрані твори / В.Ю. Шепітько. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 317-324.

10. Шепітько В.Ю. Тактика огляду місця події (проблеми використання типового та евристичного в діяльності слідчого) // Вибрані твори / В.Ю. Шепітько. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 312-317.

Тема № 3. ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

ЗАВДАННЯ № 1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття, види і завдання пред'явлення для впізнання.
2. Підготовка до пред'явлення для впізнання.
3. Тактичні особливості пред'явлення для впізнання:
а) живих осіб; б) осіб за фотознімками і матеріалами відеозапису; в) осіб за голосом і ходою; г) речей; д) трупа.
4. Проведення впізнання у режимі відеоконференції.
5. Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання.

ЗАВДАННЯ № 2

Ознайомившись із наданою фабулою, скласти протоколи пред'явлення для впізнання і план підготовчих дій до його проведення та зазначити:

- 1. Яке завдання повинне бути вирішено в ході пред'явлення для впізнання?*
- 2. Які об'єкти необхідно пред'являти для впізнання?*
- 3. Кого слід залучити до впізнання, де і як необхідно проводити цю слідчу дію?*
- 4. Які попередні заходи повинні бути здійснені слідчим до пред'явлення об'єкта для впізнання?*

Фабула

8 березня 2012 року, о 21 годині 30 хвилин у чергову частину відділу внутрішніх справ по телефону надійшло повідомлення від гр. Ковалевського В.М. про грабіж. У своїй заяві він зазначив, що після святкування в кафе «СВІТАНОК» відправив свою дівчину на таксі, а сам повертався додому та, щоб скоротити шлях, йшов через територію середньої школи, яка розташована поряд з будинком, де він мешкає. На виході з двору школи, десь о 20-00 годині його зупинили два незнайомих хлопця та, погрожуючи вбивством, відібрали шкіряну барсетку фірми «BOSS» з 2600 гривнями та 350\$ США, годинник із металевим браслетом жовтого кольору фірми «ORIENT» і мобільний телефон фірми «НТС» моделі «Desire X Black» чорного кольору. Ковалевський В.М. також повідомив, що грабіжникам років по 20-25, худорляві, всі високого зросту, у коротких шкіряних куртках темного кольору, синіх джинсах та спортивних шапочках. Він добре запам'ятав зовнішність одного з грабіжників, який держав його за комір куртки, зокрема бачив три коронки з жовтого металу на передніх зубах у нього та татування на вказівному пальці лівої руки у вигляді перся. Другого грабіжника, який з ним розмовляв, потерпілий розгледів гірше але, заявив, що гарно запам'ятав тембр його голосу та інтонацію. Злочинець, на його думку, можливо застудився і розмовляв охриплим голосом. Патрульним міліціонерам була передана орієнтовка на розшук злочинців і 8 березня 2010 року, о 23 год. 15 хв. у барі «Бріг» були затримані Беспятов Є.М. та Белолицький В.М. У Беспятова Є.М. була вилучена шкіряна барсетка

ка фірми «BOSS» з 2180 гривнями та 350\$ США, у Беловицького Є.М. - годинник фірми «ORIENT» із металевим браслетом жовтого кольору та мобільний телефон фірми «НТС» моделі «Desire X Black» чорного кольору. Як повідомив бармен «Бригу», хлопці розплатились за замовлення на суму 420 гривень. Під час допитів затримані заперечували свою причетність до грабежу Ковалевського В.М.

ЗАВДАННЯ № 3

Дати письмову відповідь на основі аналізу протоколу пред'явлення для впізнання і звернути увагу на такі моменти:

- 1. Повноту і точність виявлених у ході впізнання обставин, при яких особа, що впізнає спостерігала відповідний об'єкт, на ознаки її особливості, за якими проводилося впізнання.*
- 2. Чи мали місце при проведенні впізнання порушення процесуального або тактичного характеру?*
- 3. Правильність використання науково-технічних засобів.*
- 4. Інші критичні зауваження.*

Протокол

пред'явлення для впізнання.

м.Харків

23 серпня 2012 р.

Слідчий слідчого відділу Київського РО ХГУ УМВД України в Харківській області капітан міліції Беловицький В.М. у своїй службовій кімнаті, із дотриманням вимог ст.ст. 228, 231 КПК України в присутності понятих: Трофименко Тетяни Євгенівни, яка мешкає за адресою: м. Харків, вул. Блюхера, буд.21, кв.35 і Шевченко Вікторії Вікторівни, яка мешкає в м. Харкові, вул. Студентська, буд. 5 кв.74 пред'явив для впізнання потерпілому Ткаченку Миколі Володимировичеві, 1966 р. народження, який мешкає в м. Харкові, вул. Гіршмана, буд. 20/1, кв. 77 таких осіб:

Однолітка Сергія Миколайовича, 1971 року народжен-

ня, брюнета, зріст 172 см, сухорлявого, волосся чорні, кучеряві, очі карі, ніс із горбочком, одягненого в білу сорочку, темно-сині штани і чорні черевики; який мешкає в м. Харкові, вул. Дніпровська, буд. 28, кв. 60.

Андреєва Юрія Михайловича, 1981 року народження, блондина, росту 176 см, сухорлявого, волосся чорні, кучеряві, очі сірі, одягненого в блідо-жовту сорочку, чорні штани і чорні кросівки, який мешкає в м. Харкові, пр. Тракторобудівників, буд. 25, кв. 67.

Кріт Олександра Володимировича, 1964 року народження, темного шатена, зросту 179 см, сухорлявого, волосся хвилясті, ніс прямий, очі коричневі, одягненого в білу сорочку, чорні джинси, жовті черевики, який мешкає в м. Харкові, вул. Губкомівська, буд. 10, кв. 7.

Волкова Ігоря Петровича, 1960 року народження, брюнета, зросту 170 см, волосся прямі, ніс прямий, очі коричневі, одягненого в світлу сорочку, коричневі штани, зелені черевики, який проживає в м. Харкові, вул. Губкомівська, буд. 10, кв. 8.

За пропозицією слідчого - Андреєв Ю.М. став між Однолітком С.М. і Кріт А.В., а Волков І.П. розмістився біля Однолітка С.М. Після цього, понятий Трофименко Т.С. за телефоном запросила з кімнати для відвідувачів потерпілого Ткаченко М.В., якого було попереджено про кримінальну відповідальність за дачу завідомо неправдивих показань. (підпис потерпілого).

Учасникам пред'явлення для впізнання роз'яснено право робити зауваження і доповнення, які заносяться до протоколу, а понятим, крім того, - обов'язок засвідчити факт, зміст і результати пред'явлення для впізнання. Ткаченко Н.В. були названі прізвища й імена пред'явлених для впізнання громадян і запропоновано вказати серед пред'явлених осіб на громадянина, що відрекомендувавшись робітником прокуратури проводив обшук у його квартирі. Оглянувши пред'явлених йому осіб, гр. Ткаченко М.В. показав на Андреєва Юрія Михайловича і заявив: «Саме ця людина приходила до мене 10.06.2012 р. на квартиру, але відрекомендувався він як Беляєв Сергій Петрович, видавав себе за слідчого прокуратури Київського району м. Ха-

ркова, пред'явивши посвідчення робітника прокуратури, яке я не роздивився. Після чого за мою згодою він провів у квартирі обшук, вилучивши дорогоцінності з золота і срібла та 6800 \$ США. Твердо і категорично впізнаю цього громадянина за такими ознаками, як зріст, чорне хвилясте волосся, карі очі, високе вузьке чоло з зализинами. Крім того, цю людину я можу впізнати за профілем його носу давньогрецької форми, а також за особливостями жестикуляції та ходи. На запитання слідчого: «В цю ж одежу, яка зараз знаходиться на ньому, був одягнутий підозрюваний Андрєєв Ю.М. в день обшуку на Вашій квартирі?», потерпілий відповів: «Так, цього громадянина я впізнаю також і за одягом, зокрема, за кроєм та кольором штанів і сорочки. Також серед представлених осіб я впізнаю Волкова І.П., який 10.06.2012р. знаходився разом з Андрєєвим Ю.М. і допомагав йому проводити обшук у моїй квартирі. Цей громадянин представився робітником міліції (його прізвище я не запам'ятав) і співробітники кримінального розшуку вчора демонстрували мені його фотографію. Таким чином я бачу цього громадянина в третє. Інших пред'явлених для впізнання осіб я не знаю і раніше ніколи не бачив». На прохання учасників впізнання слідчий зачитав протокол вголос. Від понятих і учасників впізнання заяв і доповнень не надійшло. Все записано вірно.

Впізнаючий	підпис	
Впізнаний	підпис	
Поняті: 1.	підпис	2. підпис,
Слідчий:	підпис	

Література:

1. Белкин Р. С. Репортаж из мастерской следователя. Рассказы о криминалистике / Белкин Р.С. – М.: Изд-во НОРМА, 1998. – 366 с.
2. Белкин Р. С. Тактика следственных действий /Р. С.Белкин, Е.М. Лифшиц – М., 1997. – 176 с.
3. Васильев А. Н. Тактика отдельных следственных действий /А.Н. Васильев – М.: Юрид. лит., 1981. – 112 с.

4. Гапанович Н. Н. Оpozнание в следственной и судебной практике / Н.Н. Гапанович – Минск: БГУ, 1978. – 160 с.
5. Гинзбург А. Я. Тактика предъявления для опознания / А.Я. Гинзбург; под ред. И. М. Лузгина. – М.: Юрид. лит., 1971. – 64 с.
6. Гинзбург А. Я. Оpozнание в следственной, оперативно-розыскной и экспертной практике: учебно-практ. пособие / А. Я. Гинзбург. – М. 1996. – 122 с.
7. Леви А. А. Актуальные проблемы предъявления для опознания /А. А.Леви // Вопросы совершенствования предварительного следствия: Сб. науч. тр.- М.: ВНИИ ИПП, 1983. - С.66-77.
8. Петренко В. М. Предъявление для опознания при расследовании преступлений / В. М. Петренко - М.: Изд-во ВНИИ МВД СССР, 1975. – 48 с.
9. Самолаева Е. Ю. Теория и практика предъявления для опознания людей: учебно-практ. пособие / Е. Ю. Самолаева. – М.: Юрлитинформ, 2004. – 160 с.
10. Самошина З.Г. Предъявление для опознания на предварительном следствии: Учеб. пособие / З.Г. Самошина, В.В. Крылов – М.: «Лекс Эст», 2001. – 96 с.

Тема № 4. ДОПИТ

ЗАВДАННЯ № 1.

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми.

1. Поняття і види допиту.
2. Стадії і психологічні особливості формування показань допитуваних.
3. Обставини, що впливають на формування показань.
4. Особливості формування показань малолітніх та неповнолітніх.
5. Психологічний вплив та психічне насильство при допиті: сутність та значення .
6. Слідчі ситуації і системи тактичних прийомів, які

застосовуються при проведенні допиту

7. Перехресний допит: поняття і сутність. Особливості застосування на стадії досудового розслідування та судового провадження .

8. Особливості проведення допиту у режимі відеоконференції.

ЗАВДАННЯ № 2

1. *Визначте послідовність запитань й тактику пред'явлення доказів.*

2. *Складіть план допиту підозрюваного гр. В.*

28 грудня 2012 року гр. В був затриманий за підозрою у вбивстві гр. М, труп якого було виявлено близько 00 годин 26 грудня 2012 року біля нічного клубу «Меридіан». Під час проведення розслідування встановлено, що потерпілий М. разом із гр. В. знаходилися на дискотеці в зазначеному клубі. Близько 23 години гр. В., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння намагався втягти М. у бійку. Охоронці клубу Д. і С. видалили гр. В. з клубу на вулицю. За висновком судово-медичної експертизи, смерть гр. М. наступила у внаслідок проникаючого ножового поранення в області легенів. Крім того, на тілі гр. М. в області грудної клітини та спини було зафіксовано синці, залишені ударами тупого твердого предмету. При експертному дослідженні одягу підозрюваного гр. В. на брюках виявлено плями крові людини, за своєю групою ідентичні групі крові потерпілого М.

ЗАВДАННЯ № 3

1. *Чи мав місце в наданій ситуації тактичний ризик?*

2. *Якими могли бути наслідки прийняття рішення слідчим в даному випадку?*

При проведенні допиту гр. К, підозрюваного в крадіжці ювелірних виробів з магазину «Доміно», слідчий розповів йому картину вчиненого ним злочину в тій послідовності, як це ви-

пливало з даних проведеного огляду місця події. Вважаючи, що слідству про вчинений злочин вже відомо, гр. К. зізнався у вчиненні крадіжки.

Література:

1. Богинский В.Е. Рефлексивное управление при допросе: Учеб. пособ. / В.Е. Богинский. – Х.: Изд-во Харк. юрид. ин-т, 1988. – 40 с.
2. Гончаренко В.Г. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посібник / В.Г. Гончаренко, Ф.М. Сокиран. – К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. – 175 с.
3. Затенацький Д.В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): Монографія./ Д.В. Затенацький. – Х.: Право, 2010. – 197 с.
4. Комарков В.С. Тактика допроса: Учеб. пособ. / В.С. Комарков. – Х.: Изд-во Харк. юрид. ин-т 1975. – 75 с.
5. Коновалова В.Е. Допрос: тактика и психология: Учеб. пособие. / В.Е. Коновалова. – Х.: Консум, 1999. – 215 с.
6. Кузнецова С. В. Тактика допроса несовершеннолетних: практ. пособие / С. В. Кузнецова, Т. С. Кобцова. – М.: Экзамен, 2004. – 96 с.
7. Митрохина З.И. Использование данных психологии при производстве допроса: Учеб. пособ. / З.И. Митрохина. – К.: УМК ВО, 1990. – 115 с.
8. Образцов В. А. Допрос потерпевшего и свидетеля на предварительном следствии / С. Н. Богомолова, В.А. Образцов. – М.: ИМПЭ, Омега –Л, 2003. – 160с.
9. Фунікова О.В. Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці: Монографія. / О.В. Фунікова. – Х.: Право, 2008.
10. Шепітько В.Ю. Межі допустимого і засоби впливу // Вибрані твори / В.Ю. Шепітько. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 324- 329.
11. Бахін В.П. Тактика допиту: навч. посіб. / В. П. Бахін, В. К. Весельський. – К. : Правник, 1997. – 63 с.
12. Весельський В.К. Сучасні проблеми допиту (проце-

Тема № 5. ОБШУК

ЗАВДАННЯ № 1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття, мета та види обшуку.
2. Класифікація об'єктів пошуку.
3. Особливості підготовки до обшуку.
4. Особливості використання спеціальних знань та науково-технічних засобів під час проведення обшуку.
5. Тактичні прийоми проведення обшуку.
6. Форми фіксації обшуку.

ЗАВДАННЯ № 2

4. *Відповідно до викладених даних складіть план обшуку.*
5. *Визначите склад учасників обшуку.*
6. *Які заходи повинні бути здійснені до проведення обшуку?*
7. *Дайте пропозиції щодо тактики проведення обшуку в запропонованій ситуації.*

Фабула

20 вересня 2012р. в будинку № 10, кв. 5 по вул. Примєрівській вчинена крадіжка особистих речей – магнітола «SONY CFD-RS60 CP» вартістю 1074 грн, телевізора «PHILIPS 40 PFL 5527H/12» вартістю 7550грн., фотоапарата «SONY Cybershot DSC-W690 Black» вартістю 2027 грн. Злочинець, як показав огляд проник до квартири, відкривши замок відмичкою. З показань свідків – сусідів потерпілих, близько о 17 годин вони бачили припарковану біля під'їзду автомашину «Самара» – білого

кольору. На підставі зібраних доказів було висунуте припущення, що крадіжка могла бути вчинена Онипченком Віктором Митрофановичем, який мешкає по вул. Неглинній, д. 36, кв. 3. Також було встановлено, що Онипченко В.М., був судимий за крадіжку, за фахом слюсар по ремонту автомобілів, має гараж у дворі будинку й автомашину ВАЗ-2109 «Самара» – білого кольору. На даний час у гаражі він обладнав майстерню, де виконує приватні замовлення; живе в окремії чотирьох-кімнатній квартирі разом з рідною сестрою Сизовою Н.М. (віком 35 років), її восьми-місячною донькою й матір'ю - Онипченко П. І. (віком 68 років). Мати важко хвора, та не може рухатись. Одну з кімнат у квартирі здано в піднаймання Антипову А.С. Сам Онипченко В.М. нікого із сусідів і навіть представників КЖЕП до своєї квартири не впускає. Сусіді скаржаться на постійний механічний гуркіт з помешкання Онипченко В.М. У коридорі телефон, спарений із квартирою № 5. Взаємини з мешканцями, які проживають у цій квартирі, у Онипченко В.М. дуже погані, оскільки він постійно випиває з своїми приятелями та тривалий час розмовляє по телефону і тим самим заважає сусідам. Деякі знайомі мають ключ від його квартири. У коридорі Онипченко В.М. тримає собаку - німецьку вівчарку.

Література:

1. Баев О.Я. Производство следственных действий. / О.Я. Баев, Д.А. Солодов. - М.: ЭКСМО, 2010. - 240 с.
2. Бедняков И.Л. Обыск: проблемы эффективности и доказательственного значения. Монография - М.: Юрлитинформ, 2010. - 176 с.
3. Валеев А.Т. Тактика обыска и выемки при производстве расследования преступлений, совершенных в учреждениях уголовно-исполнительной системы: Монография. - Вологда: ВИПЭ ФСИН России, 2009. - 159 с.
4. Жадан В.Н. Повторные следственные действия: процессуальная форма, организация и тактика их производства при расследовании преступлений / В.Н. Жадан, А.А. Юнусов. Монография. – Казань: ЗАО "Новое знание", 2008. – 202 с.

5. Денисюк С.Ф. Обыск в системе следственных действий (Тактико-криминалистические проблемы) / С.Ф. Денисюк, В.Ю. Шепитько. – Харьков: Консум, 1999. – 160 с.
6. Еникеев М.И. Психология обыска и выемки / Еникеев М.И., Черных Э.А. – М., 1986. – 175 с.
7. Луценко О.А. Обыск и выемка. Процессуальный порядок, тактика и доказательственное значение / О.А. Луценко. – Ростов н/Д, Изд-во «Феникс», 2005. – 63 с.
8. Коновалова В.Е. Обыск: тактика и психология. / В.Е. Коновалова, В.Ю. Шепитько. – Харьков: Гриф, 1997. - 80 с.
9. Кузьмин В.А. Досмотр и обыск: основания и порядок проведения, права граждан, порядок обжалования / В.А. Кузьмин. – М.: Юрайт-Издат, 2007. - 126 с.
10. Корнуков В.М. Личный обыск и его роль в уголовно-процессуальном доказывании / В.М. Корнуков, Р.Ш. Валиев. – Саратов: изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2007. - 208 с.
11. Ратинов А.Р. Обыск и выемка / А.Р. Ратинов. – 1961. М.: Госюриздат, 1961. - 220 с.
12. Рыжаков, А.П. Обыск основания и порядок производства. Научно - практическое руководство / А.П. Рыжаков. - Ростов н/Д: Феникс, 2006. - 144 с.
13. Смирнов, А.В. Следственные действия в Российском уголовном процессе: учебное пособие / А.В. Смирнов, К.Б. Калиновский. - М.: Альфа, 2006. – 73с.

Тема № 6. СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ

ЗАВДАННЯ № 1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Основні тактичні положення (умови) проведення слідчого експерименту. Сутність і цілі.
2. Процесуальні вимоги до слідчого експерименту.
3. Види слідчого експерименту.

4. Підготовка до слідчого експерименту та його учасники.
5. Тактичні особливості проведення слідчого експерименту.
6. Тактичні відмінності перевірки показань на місці від слідчого експерименту.
7. Фіксація слідчого експерименту та оцінка його результатів.

ЗАВДАННЯ № 2

По запропонованій фабулі:

1. Розробити план проведення слідчого експерименту із зазначенням: його виду, місця, часу та погодних умов проведення.

2. Визначити склад учасників слідчої (розшукової) дії у кожному конкретному випадку, порядок їх розміщення і характер дій у процесі проведення експерименту. Обґрунтувати необхідність їх участі.

3. Дати перелік науково-технічних засобів, які необхідно використати при проведенні слідчого експерименту.

4. Скласти протокол проведення даної слідчої дії.

Фабула

20 липня 2012 р. до прокуратури Жовтневого району м. Харкова надійшла заява від гр-ки Петрик А.В. про смерть її співмешканця гр-на Ветрова А.Р., інваліда другої групи, що мешкав за адресою: м. Харків, Профспілковий бульвар, 22. З приводу обставин виявлення трупа була внесена відомість до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Зі слів заявниці випливало, що її сусід Бабаєв В.А. 20 липня біля 19.00 години зі своєї частини будинку через зашклену веранду другого поверху побачив людину, яка висіла у зашморгу в тій частині будівлі, яка належала Ветрову А.Р. Бабаєв В.А. негайно сповістив про це Петрик А.В. Після чого він спробував зірвати двері, але в нього нічого не вийшло тому, що вони були закриті з внутрішньої сторони. Тоді Бабаєв В.А., притулив до даху драбину,

піднявся на другий поверх, вибив скло веранди і побачив що на мотузці, яку було накинуто на великий цвях, що знаходився на балці, висить його сусід Ветров А.Р., неторкаючись ногами підлоги. Бабаєв В.А. перерізав мотузку, щоб спробувати повернути його до життя, але Ветров був уже мертвий. Як пояснила заявниця, останнім часом її співмешканець часто випивав, а в стані алкогольного сп'яніння ставав дуже агресивним. При цьому неодноразово висловлював бажання покінчити життя самогубством і підпалити будинок. Допитаний як свідок Бабаєв В.А. цілком підтвердив слова Петрик А.В. Разом з тим, дочка загиблого, Савченко Г.А., навпаки показала слідчому, що її батько практично не вживав спиртного в зв'язку з хворим серцем, і останнім часом неодноразово скаржився, що співмешканка «зживає його зі світу», не готує їжу, говорить що йому «давно пора здохнути». Також батько скаржився і на те, що його співмешканка майже відкрито живе з Бабаєвим В.А., який нещодавно купив частину будинку і мешкає разом з ними на загальному підвір'ї. Допитані сусіди характеризували Ветрова А.Р. як порядну, спокійну і чуйну людину, не здатну на самогубство. Під час допиту експерта було з'ясовано, що загиблий мав низький зріст (167 см), був худорлявим і важив біля 55 кг, тому сильний і високий чоловік, зміг би підняти труп, притиснути його до себе і прихилити до стіни або притримуючи однією рукою, іншою накинути верхній кінець мотузки з раніше підготовленим зашморгом на цвях. У такому випадку, якщо перестати підтримувати тіло, на шії котрого вже затягнутий ковзний зашморг, воно повисне, але не високо над підлогою. Вузли на мотузці, за висновком спеціаліста належать до спеціальних морських вузлів типу «простий штик». Бабаєв В.А. фізично сильний і високий чоловік (зріст біля 180 см), раніше працював на рибальському судні. Слідчий вирішив провести слідчий експеримент.

ЗАВДАННЯ № 3

Аналізуючи запропонований варіант протоколу слідчого експерименту в письмовій формі відповіді на запитання:

1. Чи є необхідність у даній ситуації в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії?

2. Якщо «так», то визначте його різновид. Якщо, на вашу думку, такої необхідності немає, то аргументовано викласти, яку слідчу (розшукову) дію (дії) можливо провести в цьому випадку?

3. Чи немає в даному випадку змішання одночасно декількох слідчих (розшукових) дій?

4. Чи дотримані процесуальні права учасників слідчого експерименту?

5. Чи є порушення процесуального характеру та тактичного порядку проведення даної слідчої (розшукової) дії. Якщо «так», то зазначити в чому вони полягають?

6. Чи правильно складено даний протокол?

Протокол
слідчого експерименту

м. Харків

12 квітня 2012 р.

Слідчий прокуратури Фрунзенського району м. Харкова юрист 2-го класу Костенко В.Д. у зв'язку з підозрою щодо Сагіна С.В. і Фролова В.В. у вчиненні крадіжки з метою встановлення особи і перевірки показань потерпілого Гнатюка А.Г. провів слідчий експеримент. Потерпілий Гнатюк А.Г. на допиті 10 березня цього року показав, що він піднімався по сходах будинку № 21, по вул. Блюхера, прямуючи до своєї квартири № 16, яка розташована на третьому поверху. Оскільки на сходах було відключено світло, то він, Гнатюк А.Г., запаливав запальничку. Не дійшовши чотирьох - п'яти сходинок до площадки третього поверху, він побачив силуети двох чоловіків. Як тільки він піднявся на площадку, невідомі накинулися на нього, вдарили по голові, звалили з ніг і, знявши шкіряну куртку, годинник і забравши шкіряний гаманець з грошима, швидко втек-

ли по сходам. На запитання: «Чи можете Ви описати зовнішній вигляд та одяг осіб, які вчинили на Вас напад?», Гнатюк відповів: «Ні, не можу, оскільки їх вигляд та одяг я у темряві не роздивився». Проте, Гнатюк А.Г. добре запам'ятав вимову одного з тих, що напали, а також те, що говорячи «Давай швидше, а то гірше буде!», нападаючий не вимовляв літер «ш» і «р» і мав характерний писклявий голос. Слідчий експеримент було організовано наступним чином. Група у складі потерпілого Гнатюка А. Г., підозрюваних Сагіна С.В. і Фролова В.В., лейтенанта міліції Губанова С.Р., капітана міліції Шагіна Ф.А., конвойних міліціонерів Громова І.В., Іванченка А.В., Загоруйко О.Л. та понятого Уранова В.Я., який проживає в буд. № 76 по вул. Гоголя, прибула у будинок № 21 по вул. Блюхера. До початку експерименту Гнатюк А.Г. не бачив Сагіна С.В. і Фролова В.В. Слідчий експеримент було розпочато о 19 год. 15 хв. На площадці третього поверху будинку № 21 були розставлені підозрювані, а також усі працівники міліції та понятий Уранов В.Я. Слідчий і потерпілий Гнатюк А.Г. стали підніматися в темряві по сходах до площадки другого поверху. При цьому, тому що не було запальнички, слідчий запалив сірника, при світлі якого зовнішність людей, які стояли на площадці, не можна було детально роздивитися. Коли слідчий з Гнатюком А.Г. піднялися на площадку третього поверху, Сагін С.В. і Фролов В.В. за вказівкою лейтенанта міліції по черзі вимовили фразу: «Давай швидше гроші, а то гірше буде!». Коли цю фразу вимовляв Сагін С.В., Гнатюк А.Г. вигукнув: «Це він, він говорив, коли напав на мене, щоб скоріше віддавав гроші, я його впізнаю як грабіжника». Що і було записано до протоколу. На запитання слідчого до Сагіна С.В. і Фролова В.В.: «Чи зустрічали Ви раніше громадянина Гнатюка А.Г. і якщо так, то коли саме і за яких обставин?», підозрювані відповіли, що раніше з названим громадянином не зустрічались і не були з ним знайомі. Експеримент було закінчено о 19 год. 45 хв.

Поняті: 1. підпис

Слідчий: підпис

Література:

1. Белкин Р.С. Тактика следственных действий / Р.С. Белкин, Е.М. Лифшиц. – М.: Новый юристь, 1997. – 176 с.
2. Белкин Р.С. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике / Р.С. Белкин. – М.: Юрид. лит., 1964. – 230 с.
3. Глазырин Ф. В. Следственный эксперимент: учеб. пособие / Ф. В. Глазырин, А. П. Кругликов. – Волгоград, 1981. – 72 с.
4. Колмаков В.П. Тактика производства следственного осмотра и следственного эксперимента / В.П. Колмаков. – Харьков: Изд-во ХГУ, 1956. – 48 с.
5. Лузгин И.М. Моделирование при расследовании преступлений / И.М. Лузгин. – М.: Юрид. лит., 1981. – 152 с.
6. Руководство по расследованию преступлений: Научно-практическое пособие / [Гриненко А.В., Каткова Т.В., Кожевников Г.К. и др.]. Харьков: Консум, 2001. – 608 с.
7. Рыжаков А.П. Освидетельствование. Личный обыск. Следственный эксперимент. Получение образцов для сравнительного исследования. Научно-практическое руководство / А.П. Рыжаков. – М.: Экзамен, 2007. – 319 с.
8. Следственные действия: процессуальная характеристика, тактические и психологические особенности. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1984. – 240 с.
9. Торбин Ю.Г. Процессуальные и тактические особенности производства следственного эксперимента Торбин Ю.Г. - М.: РПА Минюста России, 2011. – 82 с.
10. Чурилов С.Н. Криминалистическая тактика: Практическое пособие в вопросах и ответах / С.Н. Чурилов. - М.: Юстицинформ, 2010. - 200 с.

Тема № 7. ЕКСПЕРТИЗА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕНІ

ЗАВДАННЯ № 1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Поняття експертизи в кримінальному проваджені її

види та значення.

2. Система судово-експертних установ в Україні.
3. Підготовка матеріалів і формулювання запитань експерту.
4. Види зразків і тактика їх отримання для проведення експертизи.
5. Процесуальні й організаційні засади залучення експерта і проведення експертиз.
6. Оцінка і використання висновку експерта у кримінальному процесі.

ЗАВДАННЯ № 2

По запропонованій фабулі виконати наступні завдання:

1. *Визначити, для проведення яких експертиз можна звернутись до експерта.*
2. *Скласти відповідні постанови про залучення експерта для проведення експертизи.*

Фабула

У ніч на 10 березня 2012 року в приміщенні офісу ТОВ «Метал-Сервіс» було вчинено крадіжку зі зломом. У ході огляду було встановлено: вхідні двостулкові двері, що замикаються за допомогою навісного замка злочинці відкрили підібраним ключем та проникнули в хол офісу. Безпосередньо перед входом в офіс на піску були виявлені сліди спортивного взуття 42 розміру, два з яких відобразилися достатньо чітко. В результаті огляду цих слідів спеціалістом-криміналістом було висунуте припущення, що такий слід могли залишити кросівки приблизно 42-43 розміру, які мають на підошві правого черевика характерний слід зносу. Після опису в протоколі сліди були сфотографовані і вилучені шляхом виготовлення гіпсового зліпку. При огляді холу офісу виявлені поверхневі сліди взуття, та вилучено грудку засохлого бруду у вигляді ромба правильної форми і дві грудки землі у вигляді однакових прямокутників довжиною із

вкрапленнями у вигляді точок жовтуватого кольору. У кабінеті директора зламані зовнішні двері, зламаний сейф. При огляді були виявлені сліди рук на абажурі перекинutoї настільної лампи, а на полірованій поверхні столу сліди долоні і пальців лівої руки. Перед комп'ютерним столиком виявлено 2 недокурка сигарет фірми «LD» і один недокурок сигарети фірми «Winston» із слідами на фільтрі, схожими на губну помаду. Крім цього були вилучені: зразки матеріалу зламаною злочинцями сейфа, зразки відтисків викрадених печатки та штампа. На обкладинці дверей до приміщення бухгалтерії, що прилягає справа до замка на відстані 15 см помітний здвоєний утиснений слід прямокутної форми з чіткими краями. На внутрішній поверхні дужки замка проглядаються сліди тертя, що відрізняються від іншої поверхні свіжим металевим блиском. Об'ємні сліди сфотографовані фотоапаратом фірми «SONY» і з них виготовлені два зліпка за допомогою пасти «K». У нижній частині дверей до приміщення бухгалтерії у місці пролому були виявлені численні частки жовтого, чорного і білого кольору, які були вилучені в целофанові пакети. На нижньому краї отвору помітні плями бурого кольору, схожі на кров. На підлозі туалетної кімнати було виявлено рушник із плямами бурого кольору, схожими на кров. На крані змішувача виявлені сліди пальців руки, пофарбовані в бурий колір.

Література:

1. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Затв. наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. [Електронний ресурс] / Міністерство юстиції України / – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

2. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України. Затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.95 р. № 6. [Електронний ресурс] / Міністерство охорони здоров'я України / – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95>

3. Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза: Курс об-

щей теорії / Т. В. Аверьянова. – М.: Норма, 2006. – 480 с.

4. Експертизи в судовій практиці: Навч. посібник / В. Г. Гончаренко, В. Є. Бергер, Л. П. Булига та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 388 с.

5. Практическое руководство по производству судебных экспертиз для экспертов и специалистов / под ред. Т.В. Аверьяновой, В.Ф. Статкуса. – М.: Юрайт. 2011, 736 с.

6. Сегай М. Я. Судебная экспертиза материальных следов-отображений (проблемы методологии) / М. Я. Сегай, В. К. Стринжа. – Киев: Ін Юре, 1997. – 174 с.

7. Сорокотягина Д. А. Теория судебной экспертизы / Д. А. Сорокотягина, И. Н. Сорокотягин. – Ростов-на-Дону: Феникс. 2009. – 448 с.

8. Терминологический словарь-справочник судебного эксперта / [Гальцев Ю. В., Смирнова С. А., Рябинин Г. А. и др.]. – С.-Пб.: Петрополис. 2007. – 392 с.

9. Шляхов А.Р. Судебная экспертиза: организация и проведение / А.Р. Шляхов. – М.: Юрид. лит., 1979. – 168 с.

10. Щербаковський М.Г. Судова експертологія: навч. посіб. / М.Г. Щербаковський. – Х.: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 190 с.

Тема № 8. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ ІЗ РОЗЧЛЕНУВАННЯМ ТРУПА

ЗАВДАННЯ № 1

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми

1. Криміналістична характеристики вбивств із розчленуванням трупа.

2. Тактичні особливості проведення огляду місця події і частин розчленованого трупа;

3. Залучення експерта і проведення судово-медичної експертизи;

4. Організація пред'явлення для впізнання розчленованого трупа загиблого.
5. Конструювання слідчих версій. Встановлення особи загиблого.
6. Організація тактичних операцій.
7. Залучення експерта і проведення експертиз;
8. Особливості тактики проведення обшуку.

ЗАВДАННЯ №2

Ознайомитися з обставинами кримінального провадження та виконати завдання:

1. *Скласти план розслідування.*
2. *Розробити тактичну операцію «Встановлення особи загиблого».*
3. *Висунути та обґрунтувати слідчі версії.*
4. *Ознайомитися з запропонованим нижче протоколом огляду місця події і провести його критичний аналіз.*

Фабула

23 липня 2012 р. в р. Лопань під час роботи земснаряду машиністами Феденком Т.Р. та Фроловим П.А. були знайдені частини розчленованого трупа жінки: дві руки і права нога. У купі сміття на березі річки було виявлено людський череп. При огляді черепа на нижній щелепі справа на шостому і сьомому зубах були виявлені металеві пломби. Стан шкірних покривів на руках (відсутність мозолей), слабко розвинута мускулатура, сліди спеціального догляду за руками (манікюр темно-синього кольору) дали можливість вважати, що жінка не займалася важкою фізичною працею. На задне-бокових поверхнях основної фаланги четвертого пальця правої руки є смужка 0,5 см, можливо від тривалого носіння каблучки.

24 липня 2012 р. приймальниця камери схову Південного вокзалу м.Харкова Ступко В.П. звернула увагу на одну із зданих на збереження валіз, уміст якого видавав гнильний запах. Валізу було розкрито, і в ній виявився тулуб трупа жінки,

обгорнутий в штору.

Оскільки судово-медичною експертизою було встановлено, що виявлені тулуб і кінцівки належать одному й тому ж самому трупу жінки, матеріали двох поименованих вище досудових розслідувань було об'єднано в одне провадження.

У процесі розслідування злочину послідовно були зібрані такі дані:

1. З висновку судово-медичної експертизи випливало, що смерть невідомої жінки наступила 15-18 липня. Труп був розчленований гострим важким знаряддям, яким може бути сокира. Про причину смерті судово-медична експертиза дати висновок не змогла.

2. Оглядом книги корінців квитанцій камери схову Південного вокзалу і допитом приймальниці Ступко В.П. було встановлено, що валіза з тулубом була прийнята на збереження 18 липня наприкінці робочого дня.

3. У якості власника валізи Ступко В.П. записала Петрову В.А.

4. З висновку судово-медичної експертизи випливало, що вбитою є жінка 25-40 років, на четвертому місяці вагітності, брюнетка, сухорлява, ростом біля 155-160 см, яка не займалася важкою фізичною працею. Група крові вбитої визначена А(II), Rh позитивний. На тілі вбитої були виявлені особливі прикмети: родимки в лівій паховій западині, рідне пляма в області правої лопатки і смужка на правому безіменному пальці від носіння каблучки. У шлунку знайдена незначна кількість цілком непереварених фруктів з узвару, які покійна, очевидно, їла безпосередньо перед смертю.

Протокол огляду місця події

м. Харків

23 липня 2012 р.

Слідчий слідчого відділу Ленінського РВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області капітан міліції Котлов В.М. у зв'язку з виявленням в одній із валіз, що знаходиться в камері

схову Південного вокзалу, тулуба трупа жінки, разом із судово-медичним експертом ХОБСМЕ м. Харкова Мельником О.М. і при завідувачеві камерою схову багажного відділення вокзалу Корбуті К.І., приймальниці камери Ступко В.П. і понятих Стец М.А., що мешкає в м. Харкові, по Кацарській вул., буд. 7/2, кв. 8, і Горелік М. П., що мешкає в м. Харкові, по вул. Голана, буд. 11, кв. 6, у відповідності зі ст. ст. 237 КПК України провели з 11 год. до 13 год. 20 хв. у камері схову Південного вокзалу при достатньому електричному освітленні огляд тулуба трупа і місця його виявлення.

Перед оглядом завідуючій камерою схову Корбут К.І. повідомив, що валіза після виявлення в ній тулуба трупа була перенесена з камери схову в іншу кімнату.

Оглядом встановлено:

Валіза знаходиться в підсобному приміщенні, суміжному з камерою схову. Кімната вікон не має, не вентильється, але достатньо освітлюється електричною лампочкою. У кімнаті відчувається різкий трупний запах. Валіза, обв'язана хрест-нахрест шнурком білого кольору і знаходиться на металевому стелажі. Валіза коричневого кольору, шкіряна, розміром 90х50х35 см, стара, із стертими боками. Кутки валізи металеві, нікельовані, із слідами іржі. На торцевій поверхні з зовнішньої сторони наклеєний ярлик квитанції № 3571 камери схову Південного вокзалу із датою 18 липня 2012 р., прізвищем власника - Петрової В.А. На запитання, чи зможе впізнати жінку, яка здавала валізу, приймальниця камери схову Ступко В.П. відповіла що детальних прикмет жінки, яка здавала валізу вона не запам'ятала.

У валізи два стандартних однакових замка. Ригелі обох замків відігнуті доверху, замки не замикаються і не віджимаються, тому що погнута частина ригеля упирається в кришку замка. При відкритті кришки валізи відчувається різкий гнильний запах. У валізі виявлено тулуб людини, загорнутий в штору. Під шторою знаходяться декілька газет. Штора та газети просочені кров'ю, місцями з зеленим відтінком. Частина трупа без голови, верхніх і нижніх кінцівок. Голова відділена на рівні шостого шийного хребця. Тіло шостого шийного хребця роз-

дрібно. Шкірні краї в місця відділення голови рівні. М'які тканини відділені в поперечному напрямку, мають рівну поверхню, сірувато-брудного кольору, без видимих крововиливів.

Частина правої верхньої кінцівки довжиною близько 4 см, із рівними шкірними краями, у місці відділення кінцівки м'яза також мають рівну поверхню розтину, крововиливів у м'які тканини цієї області не виявлено. Шкіра і м'язи декілька скорочені, частина плечової кістки оголена. Поверхня відділення плечової кістки нерівна, шорсткувата, із відламанним заднім кістковим краєм.

Частина лівої верхньої кінцівки довжиною 6 см. Шкірні краї, розтин м'язів, характер ушкодження плечової кістки мають такий же вид, як і на правій кінцівки.

Обидві частини нижніх кінцівок дуже короткі, край відділення проходить на рівні промежини, по лінії, перпендикулярної до хребта. Довжина частин біля 6 см. Шкірні краї і м'які тканини поверхні відділення рівні. Слідів крововиливів у м'які тканини не виявлено. Частини стегнових кісток трохи виступають із м'яких тканин, поверхня їх відділення з дрібним рельєфом. Задній край поверхні розділу кісток нерівний, із значними зазублинами. У м'яких тканинах навколо задньої поверхні кісток - дрібні кісткові уламки, скріплені з м'язами. За висновками судово-медичного експерта Мельникова О.М. розчленування трупа проводилося без використання спеціальних знань в галузі анатомічної побудови тіла людини, багатократними ударами гострого рублячого знаряддя - сокирою. М'які тканини поверхні відділення кінцівок зволожені, брудно-сірого кольору, легко рвуться.

Тулуб належить жінці. Довжина його - 68 см, окружність живота біля пупка - 86 см, ширина в плечах - 34 см. Шкірні покрови брудно-сірого кольору, із зеленуватим відтінком. На передній поверхні грудей і живота різко виражена гнильна мережа судин блідо-фіолетового кольору. Верхній прошарок шкіри на поверхні грудей і живота відокремлюється при механічному впливі.

На задній поверхні трупа фарбування більш інтенсивне за рахунок нерізко виражених трупних плям. Живіт різко роз-

дутий, шкіра його грязно-зеленого кольору. Грудні залози напівкулькової форми, із різко обкресленими пігментованими білясоковими кружками. По середній лінії живота на шкірі пігментована коричнева смужка, що йде від пупка до лобку. Статеві органи сформовані правильно. Волосся на лобку й у пахових западинах чорного кольору. На шкірі спини, в області рогу правої лопатки, є рідна пляма, що виступає у вигляді відособленого темно-коричневого бугорка округлої форми з діаметром в 1,5 см. Інших особливостей і будь-яких ушкоджень при детальному зовнішньому огляді трупа не виявлено.

Після огляду виявлена частина трупа направлена в судово-медичний морг для дослідження. Потім була оглянута камера схову, де було виявлено валізу з тулубом жінки. Вздовж приміщення знаходяться чотири дерев'яних стелажі, на яких лежать здані на збереження речі. Валіза, у якій було виявлено тулуб жінки, за повідомленням Ступко і Корбута, стояла на третьому місці.

Місце події було зафіксовано за допомогою фотоапарата «CANON- SX 240 HS».

Протокол нам читаний, викладене в ньому підтверджуємо:

Поняті:	1. підпис	2. підпис
Судово-медичний експерт		підпис
Слідчий СВ Ленінського РВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області		
капітан міліції		підпис

Література:

1. Борисенко І.В. Криміналістична характеристика вбивств з розчленуванням трупа: способи вчинення та способи приховування /І. В. Борисенко // Вісник Луганського ін-ту внутр. справ МВС України: Науково-теоретичний журнал. – Луганськ, 1998.- Вип.2.- С. 193-205.

2. Борисенко І.В. Організація та проведення тактичних операцій при розслідуванні вбивств із розчленуванням трупа /

І. В. Борисенко // Вісник Академії правових наук України №3 (26). – Х.: «Право», 2001. – С. 213 -226.

3. Густов Г.А. Комплексный подход к раскрытию убийства: учебное пособие / Г.А. Густов. - Л., - 1988. - 104 с.

4. Густов Г.А. Расследование дел, возбужденных в связи с обнаружением частей трупа // Раскрытие убийств: практикум. / Г.А. Густов - Л., 1977. - С. 72 - 81.

5. Дубягин Ю.П. Руководство по розыску и расследованию неочевидных убийств. Криминалистический, судебно-медицинский, антропологический, уголовно-процессуальный и организационный аспекты / Ю.П. Дубягин. – М.: Буквица, 1997. – 480 с.

6. Звирбуль А.К. Расследование убийств: лекция / А.К. Звирбуль. - М., 1980. – 35 с.

7. Каждое убийство может и должно быть раскрыто / [Комаров М.Ф., Кондратьев Т.К., Косоплечев Н.П. и др.]. – М., 1965. – 119 с.

8. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования: Монография / В.Е. Коновалова. – Изд-е 2-е дополн. и перераб. – Х.: Издатель СПД ФЛ Вапнярчук Н.Н., 2006. – 320 с.

9. Протопопов А.Л. Расследование серийных убийств / А.Л. Протопопов. – СПб.: Издательский Дом С.-Петербур. гос. ун-та, Издательство юридического факультета СПбГУ, 2006. – 280 с.

10. Синчук В.Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: Монографія / За ред. д.ю.н., проф.. В.А. Журавля. – Х.: Харків юридичний, 2005. – 288 с.

11. Селиванов Н.А., Соя-Серко Л.А. Убийство : как его раскрыть / Н.А. Селиванов, Л.А. Соя-Серко. – НИИ пробл. укрепления законности и правопорядка. Новый юрид. ин.-т. М.: Манускрипт, 1994. – 224 с.

12. Шиканов В.И. Информация к тактической операции «Атрибуция трупа»: Учеб. пособие / В. И. Шиканов. – Иркутск: Изд-во Иркут. госуд. ун-та им. А. А. Жданова, 1975. – 182 с.

13. Яковлев Я. М. Особенности методики расследования убийств с последующим расчленением трупа // Расследование убийств / Я.М. Яковлев. - Душанбе, 1960. С. 212 - 222.

Тема № 9. РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ ЗА ВІДСУТНІСТЮ ТРУПА

ЗАВДАННЯ I

На підставі вивчення криміналістичної літератури викласти письмово основні положення теми:

1. Криміналістична характеристика вбивств за відсутністю трупа.
2. Особливості огляду місця події.
3. Тактика обшуку.
4. Розшук зниклої особи.
5. Залучення експерта і проведення експертиз.
6. Організація і проведення тактичної операції «Особа злочинця».
7. Типові слідчі ситуації і висування версій.

ЗАВДАННЯ II

По запропонованій фабулі виконати такі завдання:

- 1) скласти план розслідування;
- 2) висунути й обґрунтувати слідчі версії;
- 3) скласти план допиту підозрюваного.

Фабула

24 жовтня 2012 року до Червоноармійського РВВС м. Львова звернулась Акулишина З.А., яка повідомила, що Губін В.П., з яким вона знаходилась в фактичних шлюбних відносинах, зник при загадкових обставинах. Вона пояснила, що з 10.09.2012 року по 8.10.2012 року знаходилась на курорті Трускавець і після повернення прийшла до дому, але чоловіка там не було. Знайшовши у квартирі сліди крові в різних місцях, вона запідозрила, що його вбито. З метою перевірки своєї здогадки

вона із своїм знайомим Осокінім О.Ф. поїхала до друга Губіна - Коршикова С.В., щоб запитати про чоловіка. Коршикова вдома не було, а дружина останнього розповіла, що він на машині поїхав за межі області. Вона також розповіла, що він залишив в гаражі якусь коробку з речами Губіна. Акулишина і Осокін оглянули цю коробку - у ній були постільна білизна з плямами бурого кольору, а також бритва, туфлі і куртка. Все це було впізнане Акулишеною, як належне Губіну.

Огляд місця події підтвердив наявність у квартирі Губіна значної кількості засохлих плям бурого кольору. Судово-медична експертиза встановила, що вони були кров'ю Губіна, як і виявлені на постільній білизні.

Після повернення Коршикова він був допитаний з цього приводу. З його показань випливало, що він бачив Губіна 9 жовтня 2012 року о шостій годині ранку, коли на прохання останнього приїхав до нього, щоб відвезти в Луцьк. Губін, начебто, взяв із собою великий пакунок, завернутий в поліетиленову плівку і перев'язаний дротом. Саме з тим пакунком Коршикова в під'їзді бачила якась жінка, коли від виносив його до машини. Крім того, Губін поклав у машину коробку з постільною білизною, на якій була кров від кровотечі з носу. Коршиков пояснив, що він відвіз Губіна до Луцька і там залишив. Коробку він хотів викинути, але забув і залишив в гаражі.

Під час досудового слідства було встановлено, що Акулишина і Осокін були разом на курорті як чоловік і жінка. Крім того, сусіди Губіна показали що напередодні поїздки на курорт Акулишина і Губін посварилися.

Література:

1. Булулуков О. Ю. Тактическая операция «Личность преступника» в расследовании убийств при отсутствии трупа / О.Ю. Булулуков // Проблемы законности: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2001. – Вип. 49. – С. 166-174.

2. Здоровко С.Ф. Розслідування вбивств, що вчиняються організованими злочинними групами (типові тактичні операції) / С. Ф. Здоровко. – Х.: Гриф, 2004. – 175 с.

3. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования / В.Е. Коновалова. – Х.: Факт, 2001. – 311 с.
4. Кондратьев Я. Ю., Цильвик В. П. Тактика осмотра жилища, рабочего либо последнего места пребывания без вести пропавшего лица и использование его результатов в розыскной работе / Я. Ю. Кондратьев // Криминалистика и судебная экспертиза. – К.: КНИИСЭ, 1993. – Вып. 46. – С. 41-47.
5. Мудьюгин Г. Н. Расследование убийств по делам, возбуждаемым в связи с исчезновением потерпевшего. / Г. Н. Мудьюгин. – М.: ВИИП и РМПП, 1967. – 138 с.
6. Расследование убийств: метод пособ. / Под ред. А. Н. Васильева. – М.: Госюриздат, 1954. – 340 с.
7. Руководство по расследованию убийств / Отв. ред. С. И. Гусев. М.: Юрид. лит., 1977. – 400 с.
8. Советская криминалистика: методика расследования отдельных видов преступлений / Под ред. В.К. Лисиченко. – К.: Вища школа, 1988. – 405 с.
9. Цильвик В.П. Человек пропал без вести... Розыск / В.П. Цильвик. – К.: РИО МВД Украины, 1995. – 165 с.
10. Шиканов В.И. Информация к тактической операции «Атрибуция трупа»: Учеб. пособие / В. И. Шиканов. – Иркутск: Изд-во Иркут. госуд. ун-та им. А. А. Жданова, 1975. – 182 с.

Тема № 10. РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИННИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

ЗАВДАННЯ І

*На підставі вивчення криміналістичної літератури ви-
класти письмово основні положення теми:*

1. Криміналістична характеристика злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху. Класифікація дорожньо-транспортних подій.
2. Тактика огляду місця події.
3. Тактика допиту свідків (водія автомобіля, очевидців ДТП).

4. Тактика слідчого експерименту.
5. Залучення експерта і проведення автотехнічної експертизи, формулювання питань експерту.

ЗАВДАННЯ II

По запропонованій фабулі виконати такі завдання:

- 1) скласти план розслідування;*
- 2) висунути й обґрунтувати слідчі версії;*
- 3) скласти план допиту водія автомобіля.*

Фабула

23 березня 2012 р. близько 15-00 годин гр-н Козіна С.І., керуючи особистим автомобілем ВАЗ 2109 і рухаючись по вул. Полтавський шлях вчинив наїзд на гр-ку Пляскину Н.К., яка переходила вулицю. Від отриманих тілесних ушкоджень вона померла по дорозі в лікарню.

Під час досудового розслідування встановлено, що водій Козіна С.І. керував автомобілем ВАЗ-2109 у стані алкогольного сп'яніння. Перед наїздом на пішохода Пляскину Н.К., Козіна С.І. проїхав перехрестя на червоний сигнал світлофора. За показаннями водія та свідків події автомобіль ВАЗ-2109 під керуванням Козіні С.І. рухався зі швидкістю приблизно 90 км/год.

При огляді місця події зафіксовано, що поруч із місцем події є підземний пішохідний перехід, а по краях проїзної частини – металеві огороження, слідів гальмування на дорозі встановлено не було.

Допитаний у якості підозрюваного Козіна С.І. показав, що бачив Пляскину Н.К. на проїзній частині дороги, але швидкість не зменшив і намагався об'їхати її, однак остання, вже перейшовши дорогу, раптом розвернулася і почала рух у зворотному напрямку, і попала під колеса керованого ним автомобіля.

Слідчий провів слідчий експеримент і встановив, що потерпіла Пляскина Н.К. переходила проїзну частину у невстановленому місті, подолавши металеві огороження, які встановлені по кінцівках тротуару. Крім того, встановлено, що водій

Козіна С.І. побачив потерпілу на дорозі з відстані 85 метрів, але не змінив швидкість і напрямок руху. На відстані 12 метрів від автомобіля ВАЗ-2109 потерпіла розвернулася і почала рух у зворотному напрямку.

Література:

1. Порядок обліку дорожньо-транспортних пригод // Затверджено Постановою КМ України від 30.06.2005 р. № 538: Електронний ресурс: режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/538-2005-п>
2. Інструкція про порядок обліку дорожньо-транспортних пригод і осіб, які в них постраждали, та обміну інформацією між закладами охорони здоров'я і органами внутрішніх справ // Затверджено Наказом МВС України та МОЗ України від 25.06.2007 № 205/353: Електронний ресурс: режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0821-07>
3. Правила дорожнього руху // Затверджено Постановою КМ України від 10.10.2001 р. № 1306: Електронний ресурс: режим доступу <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1050.1236.16>
4. Абрамочкин В. В. Расследование дорожно-транспортных преступлений / В. В. Абрамочкин. – М.: Щит-М, 2010. – 240 с.
5. Возможности использования специальных знаний при расследовании дорожно-транспортных происшествий / Авт.уклад. С.О. Шевцов, – Х.: СПД-ФО Чальцев О.В., 2005. – 308 с.
6. Демидова Т.В. Взаимодействие следователя с сотрудниками экспертно-криминалистических подразделений при расследовании дорожно-транспортных преступлений / Т.В. Демидова. – М.: Юрлитинформ, 2010. - 160 с.
7. Домке Э.Р. Расследование и экспертиза дорожно-транспортных происшествий / Э.Р. Домке. – М.: Академия, 2012. – 288 с.
8. Кутафин В. Н. Расследование дорожно-транспортных происшествий./ В. Н. Кутафин. – М.: Феникс, 2007. – 256 с.
9. Новиков С. И. Следственный эксперимент при расследовании дорожно-транспортных происшествий: учеб. пособ. /

С.И. Новиков, Ш.Ш. Ярамышьян. – К.: КВШ МВД СССР, 1986. – 84 с.

10. Онучин А.П. Проблемы расследования дорожно-транспортных происшествий с учетом ситуационных факторов / А.П. Онучин. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1987. – 184 с.

11. Расследование дорожно-транспортных происшествий / Под редакцией В.А. Федорова, Б.Я. Гаврилова. – М.: Экзамен, 2003. – 464 с.

12. Розслідування злочинів, пов'язаних із вчиненням дорожньо-транспортних пригод: метод. рекомен. / За заг. ред. П.В. Коляди. – К.: РВВ МВС України, 2004. – 255 с.

Тема № 11. РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

ЗАВДАННЯ № 1

*На основі вивчення криміналістичної літератури, ви-
класти письмово основні положення теми*

1. Криміналістична характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

2. Обставини, що підлягають з'ясуванню.

3. Типові слідчі ситуації при розслідуванні привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

4. Планування розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

5. Особливості використання спеціальних економічних знань на досудовому розслідуванні.

ЗАВДАННЯ № 2

По запропонованій фабулі виконати наступні завдання:

- 1. Скласти план розслідування.*
- 2. Висунути й обґрунтувати слідчі версії.*
- 3. Визначити необхідні експертні дослідження.*

Фабула

До слідчого СВ Держинського РВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області, капітана міліції Петров А.В. надійшла письмова заява від Перашковича М.С. керівника ВАТ «Харківський молочний комбінат» про розкрадання грошових коштів посадовими особами у відкритому акціонерному товаристві (ВАТ) «Харківський молочний комбінат» при виконанні монтажних робіт вентиляційного обладнання приватним підприємством «Пуск». На підставі ч. 1 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України слідчий вніс відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

До заяви Перашкович М.С. додав копії наступних документів: Договір про виконання монтажних робіт ПП «Пуск» на Харківському молочному комбінаті і кошторис цих робіт на суму 156 000 грн;

1. Акти прийомки робіт за 6 місяців (березень-серпень), виконаних робіт на комбінаті, які підписані начальником цеху № 1 Григоровим (замовник) і Горновим (підрядник);

2. Акт контрольних замірів робіт, виконаних ПП «Пуск» на комбінаті за 6 місяців (обсяг робіт завищено на 14 762 грн.);

3. Відомості про списання будматеріалів на монтажні роботи на комбінаті;

4. Платіжні відомості на зарплату робітникам ПП «Пуск» за 6 місяців, де значаться разом з іншими Петрушенко А.М., Риков В.М., Матюхін В.С.;

5. Пояснення на ім'я керівника підприємства» Харківський молочний комбінат» бухгалтера Волошиної про те, що вона оформлювала відомості і нараховувала зарплату робітни-

кам на підставі розпорядження Горнова.

За письмовим дорученням слідчого оперативні співробітники з'ясували, що підприємство «Пуск» виконувало монтажні роботи вентиляційного обладнання на молочному комбінаті за договором укладеним 28.02.2012 р. При виконанні вказаних робіт директор підприємства «Пуск» Горнов В.В. за попередньою домовленістю з начальником цеху №1 ВАТ «Харківський молочний комбінат» Григоровим В.М. з метою розкрадання грошей систематично щомісяця, в період з березня по серпень 2012 р., завищував обсяги виконаних робіт по встановленню вентиляційного обладнання на комбінаті, складаючи відповідні первинні документи і включаючи туди підставних осіб. Григоров, займаючи посаду начальника цеху №1 у якому монтувалося обладнання, свідомо підписував акти прийомки, у яких обсяги виконаних робіт були суттєво завищеними. На підставі цих документів на банківський рахунок ПП «Пуск» перераховувалися гроші за виконану роботу у значно більшому розмірі ніж це повинно було бути. Після надходження грошей на рахунок підприємства «Пуск» Горнов одержував у бухгалтера підприємства Волошиної Н.М. платіжні відомості і гроші для видачі зарплати робітникам ПП «Пуск», частину яких привласнював, розписуючись за підставних осіб (Петрушенко А.М., Рикова В.М., Матюхіна В.С.). На допиті Петрушенко А.М., Рикова В.М., Матюхіна В.С. заявили про те, що в ПП «Пуск» вони ніколи не працювали і грошей не одержували. Таким чином Горнов за вказаний період за допомогою Григорова незаконно заволодів 14 762 грн., завдавши шкоду ВАТ «Харківський молочний комбінат» у великих розмірах.

Література

1. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва / А.Ф. Волобуєв. – Х.: Вид-во ун-ту внутр. справ, 2000. – 336 с.
2. Джига М.В., Пошибякін О.С., Ухаль А.М. Розслідування посадових злочинів. – Київ, МВС України та Ужгородський Державний інститут інформатики, економіки і права, 1998. – 196 с.

3. Журавель В.А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія / В.А. Журавель. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2012. – 304 с.

4. Когутич І.І. Криміналістика: особливості методики розслідування окремих видів злочинів. Текст лекцій / І. І. Когутич. – Львів: Тріада плюс, 2006. – 456 с.

5. Коновалова В.Е. Организация расследования хищений государственного и общественного имущества: Учеб. пособие. / В.Е.Коновалова. – Харьков: Юрид. ин-т, 1984. – 44 с.

6. Корж В.П. Теоретические основы методики расследования преступлений, совершаемых организованными преступными образованиями в сфере экономической деятельности: монография / В.П. Корж. – Харьков: Изд-во Нац. Ун-та внутр. дел. 2002. – 412 с.

7. Матусовский Г.А. Экономические преступления: Криминалистический анализ: моногр. / Г.А.Матусовский. – Харьков: Консум, 1999. – 480 с.

8. Мельник П.В. Расследование преступлений в сфере экономики: Учеб. – прак. пособие / П.В.Мельник, С.И. Новиков, Г.М. Самилык. – К.: ДИЯ, 1998. – 184 с.

9. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: Монографія / Кол. авторів: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; За ред. В.Ю. Шепітька. – Х.: Право, 2006. – 624 с.

10. Расследование присвоения и растраты // Справочная книга криминалиста / Под ред. Н.А. Селиванова. – М.: НОРМА, 2000. – 727 с.

Навчальне видання

Електронне видання

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З КРИМІНАЛІСТИКИ

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів ІV курсу денних факультетів

У к л а д а ч і : ШЕПІТЬКО Валерій Юрійович,
КОНОВАЛОВА Віолетта Омелянівна,
ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович,
БОРИСЕНКО Ігор Володимирович,
БУЛУЛУКОВ Олег Юрійович,
ВЕЛКАНОВ Сергій Володимирович,
КАПУСТІНА Марієтта Владиславівна,
КОВТУНЕНКО Лариса Петрівна,
МАРУШЕВ Анатолій Дмитрович,
МИШКОВ Ярослав Євгенійович,
ЧОРНИЙ Геннадій Олексійович

Відповідальний за випуск *В. Ю. Шепітько*

План 2013

Підп. до друку .01.2013. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Вид. № 23 Зам. № 23